

[Kjær Rasmussen.]

som findes i den nuværende lov, skævheder, som byder både ansatte og revalidender dårlige arbejdsvilkår. Jeg var således af den opfattelse, at man allerede på nuværende tidspunkt kunne begynde at indrette lovgivningen efter det enstrengede system, som alle taler så meget om, og som socialreformkommissionen vel engang foreslår os. Så vidt jeg kan se, har udvalget ikke taget notits af mine bemærkninger, og i konsekvens heraf må jeg undlade at stemme for lovforslaget.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslaget

vedtoges enstemmigt med 114 stemmer; 2 medlemmer tilkendegav, at de hverken stemte for eller imod.

Formanden: Lovforslaget vil nu blive tilstillet statsministeren.

Den næste sag på dagsordenen var:

Tredje behandling af forslag til lov om salg af fisk ved offentlig auktion.

(Anden behandling af lovforslaget (nr. 55) findes i tidenden sp. 4422).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslaget sattes til forhandling.

Ingen bad om ordet.

Lovforslaget

vedtoges enstemmigt med 118 stemmer.

Formanden: Lovforslaget vil nu blive tilstillet statsministeren.

Den næste sag på dagsordenen var:

Tredje behandling af forslag til lov om ændring af lov om tilskud til de offentlige veje.

(Anden behandling af lovforslaget (nr. 70) findes i tidenden sp. 4364).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslaget sattes til forhandling.

Ingen bad om ordet.

Lovforslaget

vedtoges enstemmigt med 118 stemmer.

Formanden: Lovforslaget vil nu blive tilstillet statsministeren.

Den sidste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til folketingsbeslutning om forberedelse af en revision af lov om lærlingeforhold [af Kai Moltke og Hanne Reintoft].

(Forslaget til folketingsbeslutning (nr. XXII) findes i tillæg A. sp. 3759, fremsættelsen i tidenden sp. 3504).

Sagen sattes til forhandling.

Undervisningsministeren (Helge Larsen): Hr. Kai Moltkes og fru Hanne Reintofts forslag om nedsættelse af en hurtigt arbejdende kommission begrundes med de stærke ændringer, der sker inden for samfundet, og de ændringer, som foregår inden for uddannelsesområdet. Jeg vil i den forbindelse gerne gøre opmærksom på, at spørgsmålene om lærlingeuddannelser og de faglige grunduddannelser behandles i en række udvalg. Det udvalg, som for et års tid siden afgav betænkning om udvidelse af undervisningspligten, har et udvalg siddende tilbage, som skulle arbejde med problemerne omkring det 10. skoleår og dets eventuelle tilknytning til de faglige uddannelser. Vi havde for få dage siden her i tinget en drøftelse af forslaget om en reform af folkeskolen og de grundlæggende uddannelser; også i det forslag er spørgsmålet om lærlingeuddannelsen berørt, det blev drøftet ved behandlingen af det forslag og vil blive drøftet videre i udvalget.

Endelig blev der i 1967 nedsat et udvalg under direktoratet for erhvervsuddannelserne, et udvalg, som skulle se på hele strukturen i lærlingeuddannelsen og successivt komme med forslag til ændringer i den eller til forsøg med ændringer. Dette udvalg har både repræsentanter for arbejdsgivere, arbejdstagere og lærlinge, og udvalget er i

[Undervisningsministeren.]

gang med sit arbejde. Der er nedsat underudvalg, som arbejder med forskellige dele af problemet, og der vil efter al sandsynlighed i dette år gå et forsøg i gang på dette område inden for metalindustrien, hvor man vil forsøge med en ny form for den faglige uddannelse, kort karakteriseret sådan, at man i det første år vil begynde med en bredere faglig orientering under skoleformer, og først derefter vil de enkelte lærlinge specialisere sig inden for de enkelte brancher, de måtte vælge inden for metalindustriens område. Der overvejes lignende forsøg inden for andre brancher i erhvervslivet.

Jeg kan på baggrund af dette sige, at der altså er mange overvejelser og forsøg i gang vedrørende en ændring af lærlinguddannelsen, og jeg må derfor mene, at det er overflødigt at nedsætte en særlig kommission til at tage sig af arbejdet. Jeg er derfor ikke i stand til at anbefale det foreliggende forslag til folketingsbeslutning til vedtagelse. Det gælder også de rent arbejdsretlige spørgsmål, som nævnes til sidst i forslaget.

Bertel Pedersen: Da vor ordfører, hr. Finn Christensen, ikke kan være til stede, er det blevet pålagt mig at forelægge socialdemokratiets mening om dette forslag til folketingsbeslutning om en revision af loven om lærlingeforhold.

Forslaget har ganske afgjort en stor interesse både for dem, der interesserer sig for ungdommens uddannelsesforhold, og ikke mindst for dem, der er lærlinge, og vel i endnu højere grad for den store del af de unge, hvis fremtid kommer til at hvile på en lærlinguddannelse.

Forslagets hovedspørgsmål drejer sig om nedsættelse af en kommission, der skal afgive en betænkning om ændrede vilkår for lærlinguddannelsen med hovedvægt på, at mesterlæren afskaffes og lærlinguddannelsen baseres på uddannelsesinstitutioner eller værkstedsskoler.

Den nugældende lærlingelov fra 1956 bygger på mesterlæren som grundprincip og med dagskoleundervisning gennemført senest 1964 — de allersidste kom med i 1966 — og i det væsentlige en 4-årig uddannelse, dog med ret til nedsættelse af læretiden i henhold til § 3. Forslaget om mesterlærens afskaffelse lyder ret så konsekvent. Der er dog

ingen tvivl om, at det vil skabe mange og store vanskeligheder, såfremt man skulle oprette uddannelsesskoler til ca. 120.000 lærlinge. For tiden foregår ca. 3/4 af uddannelsen hos en mester eller i en virksomhed og den ene fjerdedel på skolen. At der skal ske en ændring på dette område, tegner sig mere og mere tydeligt, især fordi udviklingen tvinger virksomhederne til at specialisere sig i serieproduktioner, hvorfor de ikke er i stand til at give lærlingene en egentlig alsidig uddannelse. Det ville vel være mere nærliggende at indføre en uddannelse baseret på 50 pct. skole og 50 pct. praktik. Et eksempel kan jeg nævne fra Sverige, som for os i mange henseender er et foregangsland. Her indførte man inden for bygningsgruppen værkstedsskoler for ca. 10 år siden, og det viste sig, at tilpasningsvanskelighederne ved at komme fra skolen og ud under arbejdspladsernes eksisterende forhold skabte så store problemer, at man simpelt hen blev nødt til at kombinere de to former: værkstedsskolerne og mesterlæren. Og vanskelighederne skyldtes ikke de unges kvalifikationer efter uddannelsen på værkstedsskolerne, men ganske simpelt ændringen af miljøforholdene.

Forslagsstillerne omtaler i bemærkningerne og i den skriftlige fremsættelse læretiden som en generel 4-årig periode, men der er på dette område også en udvikling i gang i retning af afkortninger. Der er siden lærlingelovens vedtagelse sket væsentlige ændringer inden for flere faggrupper. Et af de store områder, jern- og metalindustrien, kører dog stadig væk med en 4-årig læretid og derudover et tillæg på 4 måneder for den uddannelse, der finder sted på forskolen. Dog er der også skred inden for dette område, da man er enedes om at afkorte læretiden med de 4 måneder. For flere andre faggrupper, især inden for bygningsgruppen, er man kommet ned på en læretid på ca. 3 1/2 år inkl. forskoleuddannelsen.

Der er således sket en væsentlig udvikling inden for ret store lærlingemråder, siden loven af 1956 trådte i kraft, men det skal da med det samme siges, at den tekniske udvikling er gået frem med endnu stærkere skridt. At der skulle ske en ajourføring af lærlingeloven, blev allerede klart for et par år siden, og den daværende undervisningsminister, hr. K. B. Andersen, nedsatte i juni

[Bertel Pedersen.]

1967 et udvalg, der skulle finde frem til en løsning af dette problem. Dette udvalg, som består af 2 repræsentanter for LO, 2 for Arbejdsgiverforeningen og 2 for lærlingeorganisationerne samt et sekretariat, fremlagde i foråret 1968 et forslag og en udarbejdet plan over en forsøgsuddannelse inden for jern- og metalfagene omfattende ca. 400 lærlinge pr. år, og dette forsøg løber nu af stabelen i august i år. Det vil sige, at man nu går i gang med en helt ny form for lærlingeuddannelse, idet man gennem en vekselvirkning mellem værkstedsskole og virksomheder søger at finde frem til en mere specialiseret faguddannelse. Disse forsøg, som nu bliver realiteter, skulle danne et godt grundlag for en revision af lærlinge-loven og en videre udvikling af de faglige grunduddannelser, og derfor er det vel mere realistisk at se på disse resultater og vurdere, hvilke ændringer der er nødvendige, i stedet for at nedsætte en ny kommission.

Indtil disse resultater foreligger, bør vi her i folketinget arbejde på, at det offentlige i fuld udstrækning overtager udgifterne ved den skolemæssige uddannelse, og at det offentlige endvidere i stor udstrækning yder uddannelsesstøtte til lærlinge under skolegangen i lighed med, hvad der bliver resultatet for de øvrige uddannelsessøgende, således at de faktiske leveomkostninger dækkes, idet man ad den vej i større udstrækning kan frigøre de faglige uddannelser fra bindingen til virksomheden, kan få skabt baggrund for en radikal omlægning af selve uddannelsessystemet og få aflønningsformen under opholdet på virksomheden bragt i relation til selve produktionsresultatet.

Vi venter på regeringens udspil med hensyn til en revision af uddannelsesfonden. Socialdemokratiet har gennem årene ved lovgivningsarbejdet været med til at give lærlingene og de uddannelsessøgende bedre vilkår. Derudover har fagbevægelsen gennem de bestående overenskomster i højere grad taget lærlingenes problemer med, når man har forhandlet, således at der er sket væsentlige lønmæssige fremskridt især i de seneste år. Men at der endnu ikke er dækning for, hvad det koster at leve i dag, derom er der ingen tvivl.

Vi vil være med til at skabe bedre muligheder for, at de unge ikke skal være af-

hængige af, om de har råd til at få en uddannelse; det skal også her være den enkeltes interesse og evner, der skal være det afgørende, og jeg er ikke sikker på, at forslagsstillernes ønske om nedsættelse af en kommission er den vej, vi skal gå. Men lad os se på spørgsmålet i et udvalg for at finde frem til en løsning af lærlingeuddannelsen og herunder også de økonomiske problemer. Dette spørgsmål vil som hidtil have socialdemokratiets store og positive interesse.

Simonsen: Når man foreslår nedsættelse af en kommission til behandling af et givet problemkompleks, skulle det jo gerne kunne fremme den pågældende sag. Med det kommissorium, der foreslås her i dag, vil resultatet, så vidt vi kan se, blive det stik modsatte. Som såvel ministeren som hr. Bertel Pedersen har været inde på, har vi allerede siddende det såkaldte Mikkelsen-udvalg, som blev nedsat i 1967, og som vi ved er langt fremme med drøftelserne af en modernisering af strukturen i erhvervsuddannelsen. Erhvervsuddannelsens tilpasning til folkeskolen ved vi behandles i forbindelse med undervisningspligtens forlængelse, og med hensyn til en forøgelse af stipendier til lærlingene, som vi fra vor side er meget indstillet på at være med til, er det en ting, som vi skal behandle i forbindelse med revisionen af ungdommens uddannelsesfond; vi har med hensyn til kriterierne for disse fordelinger allerede fået et righoldigt materiale fra det såkaldte von Elyben-udvalg. Endelig må det fastslås, at selve lærlingelønningerne, som vi også er meget enige i bør forhøjes, jo er et spørgsmål, som afgøres mellem arbejdsmarkedets parter.

Ud fra dette og på baggrund af, at vi ønsker de mest moderne betingelser for lærlingeuddannelsen, men ønsker dem gennemført så hurtigt, som det overhovedet er muligt, må vi afvise forslaget om nedsættelse af en kommission, der, så vidt vi kan se, kun vil sinke den udvikling, som allerede er i gang. Vi ser til gengæld frem til at få en hurtig afklaring i det udvalg, som allerede arbejder.

Robert Christensen: I det forslag til beslutning, vi behandler, er der en del ting, som kan lyde meget godt, men det er kommet på et meget uheldigt tidspunkt, da en

[Robert Christensen.]

nedsættelse af en kommission i øjeblikket kun vil forsinke og forhale og derved skade en løsning af lærlingeproblemerne mere, end den vil gavne. At der er en del i lærlingeforholdene, der trænger til ændring, er vi da i høj grad klar over i venstre. Vi kan sætte et spørgsmålstejn ved, om en længere skolegang kræver en lige så lang læretid som hidtil og det samme forhold mellem teoretisk undervisning og praktisk oplæring i læretiden; der er jo også som nævnt her af den socialdemokratiske ordfører sket en specialisering i virksomhederne. Vi vil meget gerne være med til at se på disse ting, men finder altså, at tidspunktet for en drøftelse heraf er inde, når det siddende udvalg er færdigt med sit arbejde.

Vi vil gerne arbejde for, at lærlingene får større støtte fra ungdommens uddannelsesfond, end de hidtil har fået, så de kan få bedre økonomiske forhold, end de har i øjeblikket.

Dette forslag til beslutning om nedsættelse af en kommission, kan vi ikke medvirke til, da vi finder, at det er bedre at lade det siddende udvalg arbejde videre.

Erik Hansen (Ålborg amt): Jeg vil gerne på mit partis vegne knytte nogle bemærkninger til forslaget til folketingsbeslutning om lærlingeproblemer.

Jeg kan være enig i det, der er sagt tidligere om det såkaldte Mikkelsen-udvalg og de andre udvalg, som arbejder med disse spørgsmål. Men jeg vil også gerne gøre den bemærkning til forslaget her, at det ligesom bastant kører på, at alt, hvad der hedder lærlingeuddannelser, er 4-årigt. Det er jo ikke tilfældet. En meget stor part af de 30.000-35.000 lærlinge, som hvert år indgår et lærlingeforhold, har en betydelig kortere læretid. Må jeg minde om, at man specielt inden for butiks- og kontorområdet er meget langt fremme; her anerkender man fuldt ud, at f. eks. en 1-årig handelseksamen kun betinger en 2-årig lærlingeuddannelse bagefter, ligesom man med en realeksamen eller 9.-10. klasseprøve kan få nedsat læretiden til 2½-3 år.

Det samme gør sig ikke helt gældende inden for byggefagene, men også her har man en betydelig reduceret læretid, og specielt for de lærlinge, som tidligere har stilet

imod en uddannelse på teknikum, en såkaldt konstruktøruddannelse, har der været muligheder for en betydelig reduktion. Det er rigtigt, som andre har været inde på, at for metalfagene gælder ikke helt det samme; dér kører man lidt bastant på den 4-årige læretid. Hr. Bertel Pedersen nævnte, at man inden for metalfagene nogle steder kører med en læretid på 4 år og 4 måneder; jeg må tilstå, at jeg i en hast ikke kan erindre, at noget sådant i det hele taget findes; jeg tror, at alle har en 4-årig læretid.

Man må også her være opmærksom på, at man på andre områder er inde på den såkaldte mellemteknikeruddannelse, og her har man i høj grad en kombination imellem en teoretisk og en praktisk uddannelse. Det gælder hele det kemisk-fysiske område, og det gælder beregnere og tekniske tegnere.

Om forslaget som helhed vil jeg gerne sige, at der er taget med i det spørgsmål af arbejdsretlig karakter, spørgsmål om mindstelønninger, om 40 timers arbejdsuge, om forbud mod overarbejde — spørgsmål, som man må sige i hvert fald i relation til de ovennævnte problemer ikke er særlig relevante. Jeg må sige, at når jeg ser på forslaget, synes jeg, det i udpræget grad egner sig til at blive sendt ind til et blad, som kunne optrykke det som en artikel — om et blad fandtes, som ville optrykke det — og i øvrigt kunne det måske bruges som et spørgsmål til ministeren om onsdagen. På denne baggrund kan jeg ikke anbefale at fremme „spørgsmålet“.

Morten Lange: Ved en nylig forhandling i dette ting om et helt andet emne karakteriserede mit partis ordfører den pågældende sag, et forslag, nærmest som alt godt fra havet på det pågældende område, og dette er så sandelig også, hvad man kan sige om hr. Kai Moltkes forslag til os i dag. Det indeholder virkelig alt, hvad der kan nævnes af gode fremskridt på lærlingeområdet. Det er alle de ting, man gerne ville have og i vid udstrækning også med rimelighed kunne kræve. Spørgsmålet er blot, om det er noget, der minder om et kommissorium for et udvalg, der skulle arbejde med tingene. Dertil forekommer det mig at være alt for lidt gennemtænkt og alt for rodet i sin præsentation. Jeg tror, det er helt andre ting, som man må have klaret, førend man kan løse en væsent-

[Morten Lange.]

lig del af de ting, som vel må være det egentlige sigte med forslaget. Det er jo sådan med lærlingeuddannelsen, at den i sin struktur løber passende bag efter de faggrænser, som én gang er etableret; og det er mange år siden, de er lavet, og for mange af dem har man såmænd aldrig syslet nærmere med, om de også er fornuftige. Jeg tror, en af de første ting, det vil være nødvendigt at undersøge, er spørgsmålet om, hvad det er for en type lærlinge, vi skal uddanne. Skal vi ikke stille frem mod en helt ny fagopdeling af vore lærlinge, eller skal vi bare simpelt hen sige, at nu findes der de og de faginddelinger, dem må vi altså lave lærlinge til? Det er jo en af de ting, vi har at slås med alle steder på undervisningsområdet: skal vi holde os til den struktur, der er, og producere til den i vores uddannelse, eller skal vi lægge op mod nye strukturer? Jeg tror i hvert fald, det sidste trænger til en alvorlig overvejelse, og inden vi har det på det rene, så kan vi jo ikke komme så forfærdelig meget videre med en grundlæggende reform af uddannelsen, selv om mange af de tanker, der ligger i forslaget her, er såre fornuftige og rigtige.

Det andet spørgsmål, som jeg tror kommer til at spille en afgørende rolle, er spørgsmålet om at skaffe lærere til en række af de uddannelser, man snakker om. For hvis lærerne er nogle, man sådan skaffer til rådighed, fordi der nu skal være en uddannelse, så kuldsejler man uddannelsen, og jeg har det indtryk, at skulle man revidere lærlingeuddannelsen efter de retningslinjer, der står her — og det var egentlig godt og rigtigt — så var noget af det første, man skulle, simpelt hen at nedsætte et udvalg til at finde ud af, hvordan vi laver brugbare faglærere. Uddannelsen af faglærere i Danmark er en meget svag sag; meget svagt organiseret, og uden et brugbart lærerkorps kan man ikke lave en brugbar uddannelse. Jeg tror altså, at der er så mange forberedende ting, som ikke rigtig er gennemtænkt, så vi nok skal halte videre med de 3-4 udvalg, som arbejder med sagen, og så igen tage et fornyet initiativ til en virkelig grundlæggende principdebat om, hvad det er, der skal gøres for at sikre en effektiv, fremadpræget faglig uddannelse i Danmark.

Dette forslag bygger alt for meget på

fromme ønsker og fromme forhåbninger, som kan være rigtige og gode, men som ikke giver konstruktive fremtidsløsninger; derimod er der ting, som man gerne vil have ordnet lige nu. Og dertil er en langsomt arbejdende kommission jo ikke altid det bedste.

Kjær Rasmussen: Det er korrekt, som det konstateres i bemærkningerne til forslaget, at lærlingeloven er forældet. Den baserer sig på en tradition fra lavstiden gående ud på, at den unge håndværkerlærling skal oplæres og ikke uddannes, således som det jo ellers er blevet almindeligt inden for uddannelsessektoren. I ly af denne oplærings- tankegang og sikret gennem en kontrakt sættes det private erhvervsliv i stand til at udnytte lærlingen på det groveste. Han sættes ofte til rutinepræget arbejde, løber byærinder for mesters kone, fejrer gade osv., og for denne indsats aflønnes han med et beløb, der bringer ham i et totalt afhængighedsforhold af forældrene samt forhindrer, at han er i stand til at få råd til at bo på kollegium.

Vi vil gerne medvirke til, at slaveriet ophæves for denne del af befolkningen. Vi kan gå et par skridt i den rigtige retning ved at sørge for, at lærlingen bliver økonomisk uafhængig; altså ved at give ham et beløb, som sætter ham i stand til at klare sig selv, og som det blev bebudet her i tinget i går, agter VS at komme med forslag herom. For øvrigt er det allerede omdelt.

Problemets anden side, nemlig læretidens indhold, har jeg allerede kort berørt. Vi må bort fra oplæringsprincippet og over til uddannelsesprincippet. Dette sidste kan slå igennem, dersom man afskaffer mesterlæren og erstatter den med en egentlig faglig grunduddannelse på værkstedsskoler. Så vidt jeg forstod hr. Bertel Pedersen, så var han bange for de økonomiske konsekvenser, hvis værkstedsskoler skulle oprettes for ca. 120.000 lærlinge. Ja, hvis man accepterer det borgerlige samfunds prioritering, så kan der naturligvis blive besvær, men hvem andre end de borgerlige siger, at netop opførelse af benzinstationer og bankpalæer osv. skal prioriteres fremfor uddannelsen? Det var nok værd, om man spekulerede lidt på det i socialdemokratiet.

Med hensyn til værkstedsskolerne: måske kunne man lære noget af militæret her. Jeg

[Kjær Rasmussen.]

må erkende, at det formentlig lyder helt forrykt, når netop jeg peger på militæret, men det er min fornemmelse, at man har haft en heldig hånd lige netop på dette område i hvert fald.

Det er afgørende for os, at den nye lærlingeuddannelse ikke bliver en ensidig uddannelse, sigtende på et ganske bestemt fag. Laver man en sådan, ja, så vil vi jo få de samme aflukkede ghettoer, som vi har i dag. Vi må have en uddannelsesform, hvorunder der kan ske en vekselvirkning mellem skoleuddannelse og praktisk uddannelse, således at erhvervsvalget ikke kommer til at ske på et for tidligt tidspunkt. Vi lægger vægt på, at fagene samfundsorientering og sprog kommer til at indgå som en del af uddannelsen. Sådanne fags inddragelse vil også medvirke til, at lærlingeuddannelsen vil komme til at pege videre. Den må altså være en basisuddannelse, hvorpå der kan bygges andre uddannelser.

Lad mig sige om det foreliggende forslag, at det jo, som det også er hævdet fra anden side her, ikke siger så forfærdelig meget om det indhold, man kan tænke sig at give den nye lærlingeuddannelse. Forslaget henholder sig mestendels til at kræve mesterlæren afskaffet. Det kan vi være enige med forslagsstillerne om. Hvad angår den foreslåede kommission, ja, så kan det formentlig aldrig skade, at nogle mennesker begynder at interessere sig ret så alvorligt for lærlingenes forhold. Som sagt er VS allerede kommet med et forslag, der kan gøre lærlingene økonomisk uafhængige, og skal vi have en kommission, så må den i hvert fald bestå af folk, som har så megen fantasi, at de vil kunne bibringe lærlingeuddannelsernes teoretiske side et ganske nyt indhold.

Ordføreren for forslagsstillerne (Kai Moltke): Det er i og for sig underligt; det er vist ikke længere siden end i forgårs, at der i samtlige blade var et kort telegram om, at man i international målestok i konventionsform overvejede sådanne ting som indførelse af mindstelønninger og en forkortet arbejdstid ikke alene for lærlinge, men også for andre unge. Når dette internationale arbejde er slutført, vil folketinget formodentlig komme til at stå over for en sådan konvention, og så kan det jo ikke skade noget, at

jeg i mit slutafsnit opfører to hovedkrav: at man ikke sætter unge mennesker til at arbejde mere end 40 timer om ugen, og at man skaffer dem en løn, som de kan ernære sig selv ved.

Der er vel ingen, der vil påstå, at et ungt menneske med de nuværende omkostninger kan ernære sig selv for stort mindre end det, som lærlingene selv kræver gennem deres organisationer, 265 kr. som minimum. Man ved vitterligt, at størstedelen eller en meget stor del af lærlingene ikke engang har opnået dette minimum, men ligger ca. 100 kr. under på nuværende tidspunkt.

Jeg kan i og for sig godt forstå undervisningsministerens indvendinger ud fra ét synspunkt. Det er beskedenheden, der præger undervisningsministeren på dette område, når han siger: ja men lad os afvente det udvalg, som af den forrige regering blev sammensat i 1967. Jeg skal virkelig gerne indrømme, at det var et positivt skridt fra hr. K. B. Andersens side, men jeg bliver nødt til at komme med nogle tilføjelser. Dette udvalg er meget ensidigt sammensat: direktøren for erhvervsuddannelserne, 2 repræsentanter for LO, 2 repræsentanter for arbejdsgiverne, en kontorchef i arbejdsministeriet og så — som tilforordnede, står der — 2 lærlingerepræsentanter og 2 for Dansk Arbejdsgiverforening. Hvad vil det sige, når undervisningsministeren mener, at dette udvalg skal have lov til at fortsætte sin virksomhed? Det betyder i virkeligheden, at undervisningsministeren siger, at dette er slet ikke noget, som kommer undervisningsministeriet ved.

Her må jeg påpege en enkelt svaghed. Hr. Morten Lange gentog jo netop: det drejer sig om at fremskaffe kvalificerede lærerkræfter; og det gælder ikke mindst de tekniske skoler. Mener undervisningsministeren ikke, at udvalget havde repræsenteret en bredere sagkundskab, hvis undervisningsministeriet havde været repræsenteret i udvalget, hvis faglærere og ledere af tekniske skoler f. eks. var med til at snakke om disse sager i udvalget?

Det er derfor, jeg i mine bemærkninger og i min fremsættelsestale siger, at det er et for snævert grundlag, man har i det siddende udvalg; og derfor må jeg advare imod, at man gør dette til et spørgsmål, som blot vedrører arbejdsministeriet og så arbejds-

[Kai Moltke.]

markedets to parter. Skal vi ikke have en faglærerislæt? Skal vi ikke have erfaringerne fra de ledende tekniske læreanstalter her i landet med ind, når sådanne spørgsmål principielt skal løses?

Undervisningsministerens forslag forleden dag om det eventuelle frie år efter det 7. skoleår og henskydning af alt, hvad der hedder egentlig fag- og erhvervsorientering, til det 10. skoleår kunne jo tyde på, at der vil være en vis sammenhæng mellem de ting, som der her er tale om. Det, som vi i virkeligheden her er ved at godkende, er, at man kan løse uddannelsesproblemerne uden nogen kombineret af undervisningsministeriet og arbejdsministeriet, at man kan køre med to heste, som har så frie tøjler, så de muligvis løber hver sin vej. Her må jeg virkelig minde om, at der er et ord, som hedder koordinering, og at dette spørgsmål ikke kan løses uden en almindelig uddannelsesmæssig koordinering.

Jeg har ikke foreslået, at man traf konkrete beslutninger her. Men jeg har i kraft af, at man dog vel ikke kan forvente, at lærlingeloven og mesterlæren skal leve videre samtidig med den forlængede undervisningspligt, stillet forslag om, at hele spørgsmålet om den kommende lærlingeuddannelse og de kommende former for fordeling mellem praktisk arbejde og teoretisk undervisning tages op på så tidligt et tidspunkt, så det kan indpasses i de forestående uddannelsesreformer.

Nu er forholdene jo vidt forskellige, og jeg havde været en stor idiot, hvis jeg havde stillet forslag om, at man skulle have de samme regler fra fag til fag. Jeg giver hr. Bertel Pedersen fuldstændig ret i, at vi vel på et eller andet stadium — varierende efter faggrupperne, varierende efter teknikken udvikling og de tekniske krav — når til, at forholdet måske snarere skulle være fifty-fifty end $\frac{3}{4}$ til træning og $\frac{1}{4}$ til teoretisk uddannelse.

Vi har to eksperimenter i gang. I handels- og kontorfaget, hvor arbejdstiden kan forkortes, når man har realeksamen, for så har man lært et minimum af sprog. Her har skolen gjort det muligt at forkorte. Vi har desuden det eksperiment, der begynder til august inden for metalindustrien for 400 lærlinge. Jeg tror, at det var et rigtigt tilløb,

at man i sommeren 1967 nedsatte et udvalg, udpeget den 23. juni, på et tidspunkt, hvor folketinget af gode grunde ikke kunne være til stede, ikke kunne stille ændringsforslag, ikke kunne behandle spørgsmålet — men jeg tror, at efter fremsættelsen af forslaget om grundlaget for den almindelige skoleuddannelse skal vi også have et bredere supplement, hvor det gælder den faglige uddannelse. Derfor må jeg advare imod, at man behandler disse spørgsmål adskilt af en kinesisk mur, adskilt i to båse. Men værdien af det ser vi imidlertid på, hvor meget man gør for at hjælpe og støtte lærlingene, når man skal tage stilling til deres arbejdstid og mindsteløn og ikke mindst til at skabe uddannelsesbetingelser, der gør det muligt for lærlingene under deres undervisning at leve som normale mennesker i samfundet.

Hermed sluttede forhandlingen.

Sagens overgang til anden (sidste) behandling
vedtoges uden afstemning.

Formanden: Jeg foreslår, at forslaget til folketingsbeslutning henvises til et udvalg på 17 medlemmer. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Formanden: Der er ikke mere på dagsordenen.

Folketingets næste møde afholdes tirsdag den 11. marts kl. 13.30 med følgende dagsorden:

1) *Redegørelse af ministeren for kulturelle anliggender.*

2) *Anden behandling af:*

Forslag til lov om ændring af lov om dybfrosne levnedsmidler m. v.

3) *Anden behandling af:*

Forslag til lov om ændring af lov om teknisk samarbejde med udviklingslandene.

4) *Anden behandling af:*

Forslag til lov om ophævelse af lånekassen for Sønderjylland.

[Formanden.]

5) *Anden behandling af:*

Forslag til lov om ændring af lov om folkeskolen. (Folkeskolelovens forsøgsparagraf) [af K. B. Andersen m. fl.].

6) *Første behandling af:*

Forslag til lov om bekæmpelse af smitsomme sygdomme hos ferskvandsfisk.

7) *Valg af 17 medlemmer til et udvalg angående:*

Forslag til folketingsbeslutning om forberedelse af en revision af lov om lærlingeforhold [af Kai Moltke og Hanne Reintoft].

Angående folketingets arbejde de følgende dage i den pågældende uge henviste formanden til den omdelte ugeplan.

Mødet hævet kl. 11.45.

71. møde.

Tirsdag den 11. marts kl. 13.30.

Formanden: Jeg har i dag overbragt Hans Majestæt Kongen folketingets hilsen og lykønskning i anledning af Kongens 70 års fødselsdag. Jeg overbringer herved Kongens hjerteligste tak.

(Medlemmerne påhørte stående formandens meddelelse).

Formanden: Medlem af folketinget H. C. Toft har på medlem af folketinget Poul Møllers vegne meddelt mig, at denne på

grund af sygdom ikke vil kunne give møde i tinget i mindst 1 måned og derfor anmoder om, at der må blive bevilget ham orlov, og om, at stedfortræderen må blive indkaldt.

I skrivelse af 5. marts 1969 meddeler ministeren for kulturelle anliggender, at han i henhold til forretningsordenens § 19, stk. 3, ønsker i dag at give tinget en redegørelse om den kulturpolitiske situation.

I skrivelse af 4. marts 1969 meddeler udenrigsministeren, at han i henhold til forretningsordenens § 19, stk. 3, ønsker at give tinget en redegørelse om muligt onsdag den 12. marts vedrørende Danmarks handelspolitik over for udviklingslandene.

Medlemmer af folketinget Morten Lange, Poul Dam og Vivike har meddelt mig, at de ønsker skriftligt at fremsætte:

Forslag til lov om ændring af lov om foranstaltninger i anledning af svangerskab m. v.

I skrivelse af dags dato meddeler den fungerende finansminister, at han ønsker skriftligt at fremsætte:

Forslag til lov om ændring af ligningsloven.

Medlemmer af folketinget Aksel Larsen, Poul Dam, Krog Hansen og Morten Lange har meddelt mig, at de ønsker skriftligt at fremsætte:

Forslag til lov om ophævelse af lov om forskellige forbrugsafgifter.

Efter at folketingsmand Victor Gram er afgået ved døden, har indenrigsministeren i skrivelse af 4. d. m. anmodet om, at der må blive foretaget valg af et nyt medlem til det i § 2, stk. 3, i lov nr. 342 af 23. december 1959 om det civile beredskab omhandlede udvalg.

I skrivelse af 5. d. m. anmoder undervisningsministeren om, at der må blive valgt et nyt medlem af Rask-Ørsted fondets bestyrelse for den resterende del af valgperioden 1. november 1967-31. oktober 1971 i stedet for folketingsmand Bernhard Baunsgaard, der har ønsket at udtræde.